

ATEŞLİ HAVALELER İÇİN AİLE REHBERİ

İÇİNDEKİLER

03

= Ateşli Havale (febril konvülsiyon) Nedir?

04

= Ateşli Havale geçiren çocuğa beyin filmi çekilmesi gerekir mi?
= Ateşli havale geçiren çocuğu kim izlemelidir?
= Ateşli nöbetler tekrarlar mı?

05-06

= Ateş nedir? Ateş neden yükselir?

07-08

= Çocuğunuz havale geçirirken ne yapmalısınız?

09

= Çocuğun ateşi varsa ne yapılmalıdır?

10

= Havale anında hastanede çocuğunuza ne yapıyor?
Koruyucu tedavi (havaleyi önleyici ilaç) ne zaman verilir?

Sevgili Aileler;

Çocuğunuzun Ateşli havale ataklarına tanık olduğunuzda aklınızda birçok soru işareti belireceği gibi kendinizi çaresiz hissedebilir, korkuya kapılabilir, üzüntü ya da öfhe duyabilirsiniz. Aslında hayat tarzınızda küçük düzenlemeler yapmanız yeterli olacak iken siz endişe ile gereksiz değişiklikler yaparak yaşamınızı zorlaştırabilirsiniz. Tanı anından itibaren hekiminiz ile aranızda güven oluşması çocuğunuzun durumunu eksiksiz ve açık bir şekilde öğrenmeniz açısından çok önemlidir.

Aklınıza sayısız sorular gelecektir. Bu soruların hepsini doktorunuza sormaya çekinebilirsiniz, aklınıza sonradan takılan sorular olabilir veya başka kaynaklardan doğruluğu denetlenmemiş bilgilere erişebilirsiniz. İşte bu küçük kitapçığın amacı sizin gibi çeşitli soruları olan, Ateşli Havale hakkında bilgilenmek isteyen anne-babaları aydınlatabilmektir. Elbette ki tüm sorularınızın karşılığını burada bulamayabilirsiniz, bu soruları ve çocuğunuz ile ilgili özel bilgileri doktorunuza danışmanız önerilir.

Ateşli Havale (febril konvüziyon) Nedir?

Beyin hücrelerinin normal dışı bir aktivite göstermesi sonucu ortaya çıkan, vücuttaki istemsiz kasılmalara, tıp dilinde konvüziyon, halk arasında havale (nöbet) adı verilmektedir. Bu durum ateşli durumlarda olduğunda ateşli havale diye adlandırılır. Ateşli havale genellikle 3 ay – 6 yaş arasındaki çocukların yüzde 5'inde görülür. Ateşli havaleye ailevi yatkınlık söz konusudur.

◇ Ateşli havale sırasında çocuk bilincini (şuurunu) kaybeder, kol ve bacakları kasılır. Birkaç saniye sonra, kol ve bacaklarla yüzde ardışık kasılmalar olmaya başlar. Bir süre sonra bütün belirtiler kaybolur ve çocuk yarım saat kadar süren uykuya dalabilir.

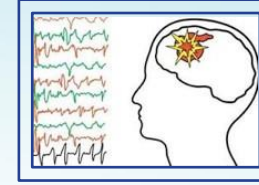
◇ Bazı çocuklarda çok yüksek ateşte havale olmazken, bazı çocuklarda daha düşük ateşle bile havaleye rastlanabilir. Eskiden, havale geçiren çocuklarda mutlaka beyin hasarı kalacağı düşünülürken, bunun doğru olmadığı artık anlaşıldı. Ateşli havale çoğu kez kısa sürdüğünden beyin hasarına ve gelişim geriliğine neden olmaz.

◇ Ateşli havaleler çoğunlukla iyi huyludur ve iz bırakmadan geçer. Epilepsiye (sara nöbetleri) dönüşme riski çok azdır, genellikle ilaç tedavisi gerekmez. Tekrarlayan ateşli havale geçiren çocuklarda bile epilepsi gelişme olasılığı çok düşüktür.

◇ Ateşli havale, enfeksiyonların, özellikle üst solunum yolu enfeksiyonu, orta kulak iltihabı, ishal sırasında ve genellikle hastalığın ilk günlerinde ortaya çıkar.

Ateşli Havale geçiren çocuğa beyin filmi çekilmesi gerekir mi?

Ateşli nöbetlerde, EEG, beyin tomografisi veya EMAR (MR) çekilmesine çoğunlukla gerek yoktur.

Ateşli havale geçiren çocuğu kim izlemelidir?

Ateşli nöbet geçiren çocukları aile hekimi ve çocuk hekimi izleyebilir. Tekrarlayan nöbetleri olan çocukları çocuk nörolojisi uzmanı görmelidir

Ateşli nöbetler tekrarlar mı?

- ◇ Bir kere ateşli nöbet geçiren çocukta % 25-50 oranında nöbetin tekrarlama riski vardır.
- ◇ Küçük yaşta başlayan nöbetlerde tekrar riski daha yüksektir.
- ◇ Ailede nöbet geçiren kişi varsa tekrar riski artar.
- ◇ Birden fazla ateşli havale geçiren çocuklarda tekrarlama riski artar.

- ◇ Ateş çeşitli enfeksiyon hastalıkları ile ilişkili olarak meydana gelebilir. Ateşin yüksek ya da hafif oluşu her zaman hastalığın ciddiyetiyle bağlantılı değildir. Basit bir gribal enfeksiyonda yüksek ateş olabilirken, belirgin boğaz ya da idrar yolu iltihabında hafif ateş görülebilir.
- ◇ Başlatan faktör her ne olursa olsun ateş, vücudun savunma araçlarından birisidir. Bağışıklık sistemimiz bir enfeksiyon söz konusu olduğunda beyindeki vücut sıcaklığını düzenleyen merkezin ayarını değiştirerek ısıyı yükseltir. Böylece ideal üreme ortam sıcaklığından yoksun kalan mikroplar istedikleri gibi çoğalamazlar.
- ◇ Görüldüğü gibi hafif ateş aslında enfeksiyonla mücadelede başarıyı arttırmaktadır. Yüksek ateş ise istenmeyen bir durumdur. Yüksek vücut sıcaklığı gerekli müdahalelerle düşürülmelidir.
- ◇ Eğer bir çocuğun makattan ölçülen ateşi 38 dereceden, koltuk altından ölçülen ateş 37.5 dereceden fazla ise, o çocukta yüksek ateş olduğunu kanıtlar.

Çocuğunuz havale geçirirken ne yapmalısınız?

- Çocuğunuz gözlerini bir noktaya dikip sizinle iletişimini kaybeder, vücudunda kasılmalar meydana gelirse ilk yapılacak şey paniğe kapılmamaktır.
- Çocuğu güvende tutmak yapabileceğiniz en önemli yardımdır. Öncelikle sakin olun ve etraftaki diğer insanları sakinleştirmeye çalışın.
- Onu hemen bir yere yatırın, ayıltmaya çalışmayın, sağa sola koşup yalnız bırakmayın, yanında durun. Havale anne ve babalar için korkutucu olabilir. Ancak bilmeniz gereken en önemli şey, havalenin çoğunlukla birkaç dakika sonra kendiliğinden geçeceğidir.

- Eğer ateşi yüksekse, çocuğun giysilerini çıkartmak, özellikle koltuk altlarına ve kasıklarına olmak üzere tüm vücudu ıslatılmış bezlerle silmek yararlıdır. Soğuk su damarlarda büzülmeye yol açarak ateşin düşmesini engeller. Bu nedenle ılık su ile vücudu silme veya banyo yapılmalıdır.
- Havale geçiren bebekte ateşi düşürmek için kolonya, ispirto gibi alkollü maddeler kesinlikle kullanılmaz. Ayrıca ateş düşürmek için su dolu küvete sokmak tehlikeli olabilir.
- Çocuğun nöbet sırasında hareketlerine engel olmaya çalışmayın.
- Nöbetin ne kadar sürdüğüne dikkat edin
- Çocuk havale geçirirken genellikle bilincini kaybeder, yere düşer. Bu nedenle etrafa çarpıp zarar görmemesi için çocuğun etrafında kesici, sivri köşeli eşyalar varsa onları uzaklaştırın

- Başının altına yastık, havlu ya da çarşaf gibi yumuşak birşey yerleştirebilirsiniz
- Çocuğu yavaşça bir yana doğru yatırın böylece nefes yolları açık kalacaktır.
- Nefes alması güçleşirse, alt çenesini öne doğru hareket ettirmeye çalışarak nefes almasına yardımcı olun.
- Çoğu insan, havale geçiren kişinin dilini ısıracağını ya da yutacağını ve nefes yolunun kapanacağını düşünür. Dil ısırma olsa dahi çok önemli değildir. Bunu önlemek için ağzına parmak ya da kaşık gibi sert cisimleri sokmak tehlikeli olabilir.

- Yapay (suni) solunum yaptırmaya çalışmayın, hastanın solunumunun geri dönmemesi çok nadir bir durumdur. Genellikle havale bir kaç dakika içinde kendiliğinden duracaktır. Sabırla 2-5 dakika bekleyin
- Havale 5 dakikada durmazsa çocuk dizler karına çekilmiş durumda ve yan olarak yatarken, derece koyar gibi makattan rektal diazem (daha önce doktorunuzun belirlediği dozda) uygulanabilir.
- Eğer havale 3-5 dakikada durmuyorsa 112'ye haber vererek acil servisi olan en yakın hastaneye götürün.

Çocuğun ateşi varsa ne yapılmalıdır?

- ◊ Öncelikle çocuğun üzerinde örtü varsa kaldırın, kalın giysilerini çıkarın.
- ◊ Ateşi 37.5'un üzerindeyse doktorunuzun önerdiği miktarda parasetamol veya ibuprofen içeren şurup içirin.
- ◊ Bulantı, kusma nedeniyle şurup içemiyorsa fitil kullanabilirsiniz.
- ◊ Ateş düşerken terleme ile sıvı kaybı meydana geldiğinden su vermeyi ihmal etmeyin.
- ◊ Islak iç çamaşırlarını değiştirin.
- ◊ Koltuk altı ateş 39.5'in üzerindeyse anlatılanlara ek olarak çocuğunuzu tamamen soyun, ıslak bir bezle alın, boyun, koltuk altları, bacak araları ve büküm yerlerini sık sık silin. Bunu yaparken soğuk su, kolonya, sirke değil sadece ılık su kullanın.
- ◊ Ateşin nedeninin tespit edilmesi için sağlık kuruluşuna başvurabilirsiniz. Doktorunuz ateşin nedenine yönelik tedavi konusunda karar verecektir.

Havale anında hastanede çocuğunuza ne yapıyor?

- ◊ Hastanede çocuğunuzun solunum yolları aspiratör denilen aletle temizlenecek, oksijen solutulacaktır. Nöbeti devam ederse havale durdurucu ilaç verilir.
- ◊ Çocuğunuz bir süre gözlem altında tutularak gerekli incelemeler yapılacaktır. İlk kez ateşli havale geçiriyorsa kan ve idrar tetkikleri yapılabilir, fakat ateş kaynağı belli ise bu tetkikler bile yapılmayabilir.
- ◊ Ateşin nedeni saptandıktan sonra asıl nedene yönelik tedavi düzenlenecektir.

Koruyucu tedavi (havaleyi önleyici ilaç) ne zaman verilir?

- ◊ Tekrarlayan ateşli havalelerde, eğer ailede havale geçiren kişi varsa, çok uzun süreli havale olmuşsa, kasılmalar vücudun tek tarafındaysa o zaman ayrıntılı tetkikler yapıp (EEG, gerekirse beyin görüntülemesi) koruyucu tedaviye geçilebilir.

